

JÁSZAPÁTI ÉS VIDÉKE.

Társadalmi és közgazdasági hetilap. — Megjelenik minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Felelős szerkesztő:	Egyes szám ára 20 fillér.
Egész évre 8 kor.	ifj. Imrik József.	Nyilttér soronként 40 fill.
Fél évre 4 "		Kéziratokat vissza nem adunk.
Negyed évre 2 "		

A szövetkezetekről.

Irta egy kereskedő.

„Angolországban 9 (vagy 27?) takács alakított egy szövetkezetet s ma — 60 év multán — e szövetkezet egy hatalmas, gazdag vállalat, hajókkal, szövőgyárakkal és milliókat kitevő árú-forgalommal . . .” Vajjon fogyasztási szövetkezet-e ez? Szerintem nem. De az angol világkereskedelem nagysága mellett az apró szövetkezeteknek nincs is létjogosultságuk.

Olaszország majd minden falujában található „Societa Agricola” és „Societa Esportazione di Frutta” stb. *kiviteli* szövetkezet, hol egyszerű olasz parasztok végzik a maguk dolgát, össze hordják termésüket, baromfijukat s gondoskodnak arról, hogy a világpiacok egyenes felkeresésével árúikat magasabb áron értékesíthessék.

Isztriában is vannak „Bauer-Export-Gesellschaftok”, mik szintén a nagy piacok felkeresésével iparkodnak maguknak nagyobb hasznot biztosítani. És virágozik, gyarapodik valamennyi, mert nem arra törekednek, hogy a fa-

lujokban lévő kereskedő szájából kivegyék a kenyeret, hanem az a cél lebeg előttük, hogy egy hatalmas, nagy vállalatot létesítsenek, melyhez bizalommal fordul a külföldi nagykereskedő s hogy azt a hasznot, amit 2—3 közvetítőpiac tartott kezében, maguknak szerezzék meg.

Ezek reális alapra fektetett szövetkezetek, hol nem a kicsinyeskedés, a krajcár utáni kapkodás lebeg szem előtt, hanem a forintok megszerzése, a tagok vagyonosítása a cél.

És nálunk? Egy társaság kiadja a jelszót, hogy 5—6% hasznot is lehet még elérni a mai olcsó pénzügyvilágban, ha kellően fel tudjuk lázítani a kisembereket. És valami hangzatos cím mögé bujva megalakulnak az ugynevezett központok. Felfogadnak egy csomó — B. ur szerint — akadémiát végzett, én szerintem protekciós egyént, akiknek nincs más dolguk, mint utazgatni a vidéken és agitálni a szövetkezetek érdekében. Elárasztják a vidéket mindenféle szövetkezeti eszmét hirdető nyomtatványokkal, hogy az a megérett *füge* mielőbb a markukba hulljon.

S hogy jól számítottak, igazolja a 2600 szövetkezet. De ne gondolja B. ur, hogy ez a szám azt is igazolja, mintha csakugyan ily nagy szükség volna a szövetkezetekre. Ez inkább csak a mellett tesz tanuságot, hogy az a szegény falusi ember a haszon reményében meggondolatlanul kockáztatja a részjegybe fektetett összeget, bizva abban, hogy a pap, vagy más, előtte csalhatatlan ur, egy haszonnal járó, virágzó boltot csinál. És mit tapasztalunk e helyett? . . . Vegye magának B. ur azt a fáradságot és állítson össze egy statisztikát arról, hogy hány szövetkezet pusztult el 10 év alatt s mennyiben volt életképeség tíz éves korában.

De hogy is lehetne ez másként, ha a vidéki szövetkezetek keletkezését jobban szemügyre vesszük. Elenyésző csekély az a szám, midőn a szövetkezet a *szükség* parancsa folytán létesül. Azért van ilyen is. Tekintsünk a felvidékre. Ott van p. u. a Bodrogközi fogy. szövetkezet, mely husz fiókkal dolgozik, hogy a folyton nyomorral küzdő népnek elviselhetőbbé tegye

T Á R G A.

Tavaszi ünnep.

Irta: Justh Zsigmond.

Május elején volt a pusztai szent-tornyai iskolánkban a vizsga. Majd az egész délelőttöt ott töltöttem, gyönyörködve a kicsinyek tudományában.

Egyszerre csak egyet gondoltam. Hát ha megünnepelném a tavaszt . . .

— Kérem a két eminens, egy fiút, meg egy leányt, tanító ur kihivatni.

Előttém a két legjobb tanuló. Az egyik Jankó Mihály, a pusztai szent-tornyai bíró fia, megszegzett nyakkal áll előttem. Csupa méltóság, visszatartás, büszkeség, mint a hogy ez a világ első emberének fiához illik.

A másik Györgyi Mari, a majorosi gányó lány. Tarka ruha a testén, hetyke pántlikák a hajában, a derekán.

Ezek az eminensek. A lány ugyan nem tanul semmit (szorgalmát nem dicsérhetem) de a mit egyszer hall, már tudja is, olyan szemes gányó fajta, akár csak a cigány. Mondta a tanító halkan.

A kis leány meg büszkén, kihívólag nézett a szemem közé.

— A fiu — fordult oda a jelenlevő bíróhoz a tanító — ez már a szó szerint a legszorgalmasabb tanuló.

— No gyermekeim, ma délután négykor eljöttök hozzám. Kaptok nálam egy csésze teát, meg egy-két kis emléktárgyat, aztán meg bejárjuk a kertet is.

A kis leány szeme felvillant: eljövök, mondá bátran.

A fiu odanézett atyjára, az felelt helyette. — Majd elküldöm a fiamat egy béresrel, ha nem leszen alkalmatlanságára.

Hogy lenne!

Négykor szépen felterítetttem a kert felé néző terasszon a két gyermeknek meg magamnak. Vártam őket.

Előbb a lány érkezett meg. Még bidresbodrosabb ruha volt a testén, mint a vizsgán. Csupa tarka-barka élénk szín, mint hogy ez egy telivér gányó lányhoz illik. Aranygyöngy a fején (kendőjét tüstént levetette, ellentétben a „gazda” lányokkal, kik tán még abban is hálnak), letelepedve a kis székbe csacsogni kezdett:

— Igen. Ez a pántlika az Annus Terkáé. Egy bálon kapta Orosházán. A legjobb táncoslány volt, azért. No azért a Rétes Mari

is megállhatós. Mind a kettő a mi majorunkban született. Mondta büszkén — az egyik, a Mari, egy kis pirostit is akart adni, hogy eljöttem, de mondok, megismer a nagyságos ur így is . . . aztán meg nem áll az orcámhoz. De az aranygyöngyét elfogadtam kölcsön. Büszkék voltak a gányók nagyon, hogy meghitt. A gazdák soha sem hívtak el miniket . . . Hát a Miska még nincs itt? kezdte kissé aggodalmas arccal. — Bizonyosan mosakodik még egy órát mielőtt eljönne, ezek a gazdák, mondta kissé irigy hangon — olyan rátartók. E percben robogott fel a szekér az udvarba, két hatalmas mezőhegyesi nonius előtte. A kocsis mellett sötétfekete posztó mandurban, rengeteg karimájú kalapban (ez a jólét jele!) „Mihály gazda.”

— Miska, elkéstél.

— A béres soká fogott, mondta a fiu, kényesen lóbázva meg a mondurját. Aztán kezét adott nékem. Végig simította a kalapja szélét, majd odaült szembe a Györgyi Marival egy kis székre.

A lány ezalatt már spekulálni kezdett el a terasszon. — Ni, ni, hisz ez emberfej, mondta, a mumia-fejre mutatva, mely a terasszon ékeskedik. — Erről a Mari meg Terka (a kislány tekintélyei) sokat beszéltek. Ez király volt Miska. . .

a megélhetés gondjait a galíciai bevándorlók kapzsisága ellen. És nem találja-e különösnek B. ur is, hogy ott, a hol igazán nemes feladatot old meg a szövetkezet, a hangzatos cím, a „keresztény” jelző hiányzik. Pedig ha zsidót kell keresni, ott van elég!

Joggal mondhatjuk tehát, hogy a szövetkezetek keletkezése másra vezethető vissza. Valami politikai pártalakulás, helyi hatalmi érdek és a boszu az, ami a szövetkezetet feltámasztja.

Van egy kis falu s benne egy-két kis kereskedő, akik együttvéve alig árulnak 25—30 koronát naponként. (Vajjon mi hasznuk lehet ezen?) A falu intelligenciája — alig 4 ember — rá van utalva, hogy a kis boltost is maguk közé vegyék. És eltekintve attól, hogy *ős*, vagy *új* magyar-e, megvan-nak békével, míg egyszer valamin össze nem különböznek. Mi az első gondolata a hatalmasoknak? Tegyük tönkre! Csináljunk szövetkezetet! És az A. ur szerinti módon megindul a szövetkezet nyelbeütése. Vajjon a nép fordul-e tehát a papjához, mint természetes vezérhez — amint azt B. ur írja, — vagy a pap iparkodik rá venni a népet, hogy általa újabb hatalmat nyerjen?

De menjünk tovább! A szövetkezet megalakul. Üzletvezető is akad, talán éppen valami rokon és megindul az üzlet. Jön a fentebb említett központi ur és tele tömi a boltot a zsidó nagykereskedőtől vásárolt áruval! Mert az a sokat emlegetett központ nem egyéb egy nyereszkesedésre alakult ügynökségnél, ahol nyilvántartanak minden szövetkezetet s ahol arra törekednek, hogy a szövetkezetek ne egyenesen, hanem ő általa kapjanak árut a nagykereskedőtől. És ezért a csekély fáradságért s azért a magasztos eszméért nekik egy szép summa *haszon* marad! S

vajjon nem különös-e az, hogy mikor a szövetkezet irtó hadjáratot indít a kiskereskedő ellen akár zsidó, akár nem, ugyanakkor pártfogásába veszi a nagykereskedőt, ha zsidó is, mert attól is hasznot húzhat. Vajjon hol itt a magasztos cél, mi lefelé — a vidéki szövetkezeteket tekintve — ügyetlen, hozzá nem értő kezekben van le-rakva, felfelé pedig a legridegebb haszonlesésen alapszik?!

Kereskedő vagyok. Ismertem szövetkezetet százat is és láttam tönkre menni ugyanannyit. Nyugodt lelkiismerettel mondhatom, hogy a vezető kezek a legtöbbször tudatlanok és tapasztalatlanok. De minden mesterségért kell tanulási pénzt fizetni, miért ne fizetnének éppen a szövetkezetek?! Valamire való kereskedő csak nagyritkán fogad el állást a szövetkezeteknél, mert ha nem is rátermettségét, de képzettségét másutt jobban érvényesítheti. És a salak — nagy tisztelet a kivételnek — soha nem fogja a szövetkezeteket magasabb színvonalra emelni.

Lehet, hogy az igazgatók között bő nyelvismeretű és nagy műveltségű urak is vannak, kik a könyvelésben is járatosak, de az még nem hozza magával azt, hogy jó üzletemberek is legyenek. A szövetkezetben pedig — hiába tartja B. ur az ellenkezőjét — a papnak nem papnak, hanem *kereskedőnek* kell lenni.

B. ur szép cikkében sok mindent felölel, de ha már annyira kesereg a magyar kereskedelem zsidó voltán, miért nem szól inkább a kereskedő ifjúsághoz, hogy maradjon meg a pályáján s ne esengjen néhány 100 forintos állami, vagy városi állás után. Mert csak figyeljük meg a jelenségeket s arra a felfedezésre jutunk, hogy a kereskedő ifjúságból minden kitelik.

A gazda és iparos, ha fiából urat

akar nevelni, a hivatalnok, ki csekély jövedelméből nagy családját nem tudja iskoláztatni, a szülő, ki bukott fiát nem képezteheti tovább, oda adja kereskedő tanulóknak. Egyet elér vele, hogy 3—4 évig nem ő kosztolja. Hogy azután mi lesz? — Jó az Isten, majd megél valahogy!

Innen a tultengés a kereskedői pályán s ez magyarítja meg, hogy az ahhoz kedvet nem érző ifjúság felszabadulása után ott hagyja a kereskedői pályát és szivesebben lesz uratlátszó hivatal-töltelék, mint hivatásos kereskedő. Ha a szövetkezetek fejei ezt tudnák orvosolni, többet tennének a kereskedelem magyarrá tétele érdekében, mint az által, hogy a szövetkezetekkel akarják kipusztítani a — zsidót. Mert, hogy *est* nem érik el, azt már B. ur is tapasztalatból tudhatja! Azt a célt, hogy a kereskedelem keresztény kezekre kerüljön, a szövetkezetek soha nem fogják előmozdítani, de hogy még kevesebb keresztény kereskedő legyen, azt igen! mert, ott a hol a szövetkezet mellett több vallású üzlettulajdonos is van, a szövetkezet mindig annak árt legtöbbet, aki hozzá — vallási tekintetben — legközelebb áll.

És vajjon elérik-e a szövetkezetek azt a célt, hogy megkedveltessék a kereskedői pályát a magyarsággal? Szerintem soha! De még ha úgy lenne is, akkor is csak a kofák szaporodnának általa, de a kereskedők nem. Aból pedig vajmi kevés dicsőség háramlik egy országra, ha kereskedelmi terület a kofaság színvonalára süllyed. A kereskedő-testület csak akkor lehet nagy és hatalmas, csak akkor lehet az országra üdvös tényező, ha művelt, szakértő elemekből áll, nem pedig akkor, ha hozzá nem értő, a kereskedelem terén tudatlan egyének feleke-

Jankó Mihály félre szegezve fejét, alig hogy odanézett. Benne volt a szeme járásában, hogy „hiszi, a ki hiszi.”

Uzsona előtt még körüljártam velök a kertet. Amott egy Toldi-szobor, az előtt a leány tűzbe jött:

— Az a, szakasztott a Német István bátyánk. Az a Storobli nagyságos ur Pest-ről csinálta, kukoricacsutkából. Mondta nekem a Mari, sógoromat is hívták, mondta büszkén, hogy majd ő utána formázzák le — de néki nem kellett. Pedig van olyan, mint a milyen a Német István volt.

— Van az, hagyta helyben Miska. A lány csak csacsogott. Nini, rezedák. Adjon belőle. Neked is adok egyet Miska.

A fiu veres lett s a lány mögé bujt.

— No, ne bujj hát el, a nagyságos urnak csak elmondjuk, mondta bátran. De a „gazdából” egyszerre flukska lett s görcsösen húzta a lány szoknyáját.

— Kimondom én, ki én — ez a tisztességes legény (tizenkét éves az Istenadta!) — megkért. Nem néz le azért, hogy gányó lány vagyok, s apám benn ül naphosszant a dohánylében. Gazda asszony leszek. Szeret, én is szeretem. Féltucat selyemkedőt adtam már néki, a vizsgadíjakat mind erre költöm. Apád lenéz . . . ugy-e Mihály, de azért, hogy néki hat ökre van, van nekem két karom, tudok főzni, meg mosni is, ha gányó vagyok is.

A lány csak beszélt.

Odanéztem a fiura. Előbb karmazsinpiros lett a képe. Aztán elfordult, majd sirva fakadt. — Nem igaz, nem kellesz nekem, haza megyek apámhoz . . . bögte a gyerek.

— No, most tagadd el. Nézz le, ugy, hagyj el mint a Jóska bátyám a Rétes Marit. A Jankó nemzetségnek nem kell a szegény Györgyi Mari, menjen az csak szolgálónak a városba, világcsufjára . . . én jó Istenem, miért is nem maradtam inkább otthon. És most mind a ketten, elkezdtek keservesen sirni.

Mit tehettm, mentek volna haza, de ezt nem engedtem. Hosszu nógatásra csak feljöttek velem uzsonázni. A tea láttára elébb a lány szeme villant fel a könnyek alatt.

— És . . . ez . . . jó? kérte kíváncsian. S ez . . . mi? kérte a cukorcsiptetőt felmarkolászva. Aztán hamar a nyakán csüngő pántlikára akasztotta. — Milyen szép, akár csak egy kereszt . . . ugy-e Mihály? Az nem nézett rá, csak duzzogott tovább. Aztán, a lány is észrevette magát, ujjai hegyébe véve a csiptetőt, finom mozdulattal visszatette a cukortartóba.

— No Mihály, békéltetni akarván őket. ugy-e nem haragszol, hisz csak nekem mondta el a Mari. Nekem meg a szent-tornyai legények, lányok majd mindent elmondanak.

A „legény” szó tetszett Mihály gazdának. Kihúzta tizenkét éves derekát s oda fordulva

hozzám — Én nem haragszom, mondta komolyan — csak az apám.

— No azt majd megbékélem én.

— Meg, meg-e? nevetett-sirt a kis lány egyszerre. — Milyen jó lesz, látod Miska milyen jó volt, hogy szóltál a nagyságos urnak, látod, szól neki. Kérem, mondja el, hogy mi gányók azért hétköznap jök vagyunk, dolgozok, azért hogy vasárnap nem vetjük meg a muzsikát, táncot, — szeretünk táncolni, no meg tudunk is. Tette hozzá büszkén a leány.

És mindent megígértem. És egyszerre csak azon vettem észre magamat, hogy a tizenkét éves Jankó Mihálynak s a tizenhárom éves Györgyi Marinak megígértem, hogy közbenjárjuk leszek.

— Maga lessz a kiadó násznagyom. Ujongott a gányó lány.

Igen édes fiaim, lányaim, azért hogy én velem egy ilyen história megtörtént, ha valamelyiküknek szívügye volna, ne forduljon azért hozzám, én nem leszek ám többször közbenjáró.

Ti csak tanuljatok, műveljétek magatokat. — Látjátok, ez az eset is csak ugy érthető, hogy tavasszal, virágnilyás idején volt, hogy vizsga után történt, s a két emi-nenst meg kellett jutalmaznom.

zeti gyűleletről, nyereszkesedési vágyból, vagy egyenesen boszuszomjuk ki-elégítésére akarnak boltosdit játszani. A gubacs a fán rovarszurás eredménye, de vajjon nem gondolja-e B. ur, hogy a kereskedelem hatalmas fáját az élősvi rovarok, a *fogyasztási szövetkezetek*, szurásaikkal előbb-utóbb teljesen tönkreteszik?

Ne a fogyasztási szövetkezetek fölösleges szaporulatát iparkodjunk tehát előidézni, hanem ha valaki hivatást érez magában és üdvös dolgot akar a nép érdekében cselekedni, az csináljon értékesítő szövetkezetet. Ennek van jövője s magasztos a cél, magasztos az eszme, mert nem holmi központi urak huzzák a hasznot belőle, hanem a nép.

* *

Ohajtanánk, ha e cikkel befejeződne a szövetkezeti vita. Ugyis — mint olvasóink tudják — készségesen helyt adtunk lapunkban a *pro et contra* felelősöknek, — körülbelül ki van tehát már meritve a tárgy.

Maga a vita, örömmel ismerjük el, igen szép volt. Tárgyilagos, higgadt és valóban tartalmas. Eredménye mindenestre üdvös lesz s valószínű, hogy a szövetkezetnek fogalmát, rendeltetését, célját vidékünkön most már mindenki ismeri. Éppen azért ott, ahol szükség van rá, senki ellensége nem lehet a jövőben s ott, ahol nincs szükség rá, senki nem fogja azt felállítani. Különösen örvendetes tény, hogy a Jászság kereskedői fényes elismerést kaptak a közönség részéről, amit szolidaritásuk és komoly üzleti hivatásuk kifogástalan gyakorlásában meg is érdemeltek. Mikor ezt itt örömmel hangsúlyozzuk, egyuttal be is fejezzük a vitát.

Szerk.

Valami a fásításról.

Kedves Szerkesztő Barátom!

Alig tudom elképzelni, hogy a te élelátásodat elkerülte volna az, hogy mire volna nekünk óriási szükségünk; ha tehát megengeded, jelen sorokkal felhívom figyelmedet és kérek arra, hogy ezen dolgot ne resteljél felszinen tartani.

Kedves barátom, ugye Jászapáti 12 ezer lakosu város s ma már ott tart, hogy intelligenciája révén majdnem első a jászközségek között és mégis ma sincs egy tisztességes nyári kiránduló, avagy sétater? Pedig kevés költséggel lehetne azt csinálni, csak egy kis jóakarattal kellene hozzá és az előjáróság tapintata, mert bizony mégis csak botrányos dolognak tartom, hogy nálunk a temetőt használják sétaternek; de ez csak még hagyján, ha ottan bizonyos elemek mást is nem tennének, tehát már ez az egyetlen dolog is elég volna arra, hogy a tisztelt előjáróság maga gondoskodjék arról, hogy a temető — bár talán nagyon szép és kellemes hely is — elsősorban mégis a kegyelet számára őriztessék meg, nem pedig mindenféle botrányos dolgokkal megfertőztessék.

Ugy melleleg már hallottam, hogy nincs hely a befásításra s így azt csinálni

nem lehet. Igaz az, hogy a régi emberek kevésbé voltak előrelátók s nem hagytak teret a község körül, ami bizony most már óriási hátrány a község szépségére, — mindazáltal nem esném én kétségbe, hogy hol csináljak sétateret, esetleg parkot, csak egy kis jóakarattal támogathatna benne. Tegyük fel, a község körül lévő gödrös helyeken, melyeket kevés költséggel szabályozva és töltve, nagyon szépen lehetne füzessel vagy nyárfával beültetni és így egyuttal sétára alkalmas utakkal ellátva, a közönség használatára átengedni. Igaz ugyan, hogy talán vizes esztendőben nem lehetne azokat mindenkor használni, de annál szebbek lennének ott a fák és nyáron bizonyosan még is csak lehetne egy részét sétaternek felhasználni. Azt hiszem, legalkalmasabb lenne a sertésvásár mellett elterülő hely, melyből — kellő bővítés és szabályozás után — az ott disztró fákkal gyönyörű kis sétahelyet lehetne formálni. E helyre kőuton és kőjárdán lehet jutni mindefelől s mert így a portól is inkább védve van, hiszem, hogy kellemes szórakozási hely lenne. Ajánlom tehát ezt az eszmét a megfontolásra már csak azért is, hogy a temető megkíméltesse, illetve hogy az csak kegyelethelynek tartassék fenn.

Hogy még egyet említsek, a fásításnak külön hasznát — úgy hiszem — nem szükséges hangoztatni, felemlitem mégis, hogy mi valóságos vandál módon pusztítottuk és irtottuk ki a község alatti kis erdönket, nem törődve vele, hogy így levegőnket megrontjuk s hogy a különben is gyakori szárazságot még jobban előidézük. Helyesnek tartanám, ha a multak ezen hibáit — a mennyire lehet — helyre hoznánk.

Azt, hogy a sertés piac talán kisebb lesz, nem találok olyan nagy hibának, mert a sertés-vásárt át lehet helyezni igen könnyen a Tóth János gőzmalma melletti gödrökbe, ahol jó helye lenne és könnyebben is hozzáférhető a mellékutakról is.

Midőn ezeket úgy, mint saját véleményemet előadom, szívesen veszem, ha valaki jobbat tud ajánlani és megvalósítani.

Tisztelő barátod:

Dózsa József.

Csendélet Jászapáton.

A mult évben, egy borzalmas gyilkosságról közölt tudósításunkban élénk színekkel ecseteltük a jászapáti nép erkölcsét, az ott uralkodó botrányos és rettenetes viszonyokat s azt a nemtörődömséget, melylyel a hatóságok ezeket az ázsiai állapotokat elismerésreméltó kegyességgel kitüntetik. Megjósoltuk akkor, hogy ha a legerélyesebb gyógyszer nem alkalmazzák, ez a község még nagy hírnévre fog vergődni a bünkrónikák hasábjain.

És minden úgy halad, ahogy megjósoltuk. A farsang alatt éktelen verekedések, veszekedések, a korcsmákban duhajkodások, késelések, az utcán utonállások, rablások s a lakásokban a legnagyobb erkölcstelenség.

I s még csak a vasárnapi korcsmai táncmulóságokat sem tiltja be a hatóság! — Isten bizony, sok türelem kell ahhoz, hogy az ember az ilyen nembánomságot ne a maga nevével nevezze meg!

Most is mi történt Ladányon?

Augusztus 6-án este 10 órakor Baksa László és Schmidt Ferenc mesterlegények nyílt utca során megtámadták Kovács Károly jászapáti szabólegényt, összeverték, összepofozták, összerugdalták s Baksa László azonfelül egy hegyes vésővel kétszer úgy hasba szurta, hogy a legény azóta élet-halál között lebeg s mint orvosai mondják, semmi esetre sem marad életben.

Ez azonban csak az egyik eset. Mindjárt másnap, 7-én, este 9—10 óra között oly brutális, oly hallatlan állatias dolog történt, hogy szinte borzadva írja le az ember. — Egy kis fiu vizért ment a kutra. Vállán egy vizhordó rud volt s rajta két kupa. Szembe jött vele három parasztleány, három vadállat s mert otthon hagyták a botjukat s mert verekedésre készültek az egyik „báld“-ba, hát elvették a kis fiu vizhordó rudját. A gyermek sirni kezdett, rimázkodott, utánuk szaladt, mire ezek a ruddal neki estek s agyba-főbe verték annyira, hogy azóta eszméletét sem nyerte vissza. A gyermek sikoltásaira arra ment Koma József, a község egyik derék tanítója s mikor látta, hogy a három lelketlen hóhér mit művel, védelmébe vette a kis fiut. Vésztére, mert a legények most már ő elene támadtak, kettő hátulról lerántotta a földre, a kabátjukat ráborították, a fejét, arcát, testét a ruddal össze-vissza verték s a felső karjában még a bicskát is megforgatták. Mikor a fájdalomtól már egészen elalélt, akkor aztán magára hagyták.

A három bestia neve *Rigó Ignác, Turupulyi Mihály és Nyolczas Mátyás*, mindhárman ladányiak.

Ugyanaznap este részeg legények elkövezték azt a botrányt, hogy az arézi kut melletti viztartóban mezítenre vetkőzve megfürödtek s valóságosan a *Sabin nők elrablását* játszották el a kutra járó lányok rémületére.

És tessék azt elgondolni, hogy mindez a város közepén történik, tessék elgondolni, hogy nem éppen zajtalan csendességben, sőt oly lárma, sírás és szaladgálás között, hogy beleőrül az ember! . .

És nincs hatóság, nincs csendőr Ladányon, aki ezeket a dolgokat megakadályozza!!

Olyan botrány ez, hogy párja nem akad az egész művelt Európában s mégis Ladányon minden illeletes hatóság vak és süket. Nem hiába mondják, hogy a hivatalokban is — tisztelet a kivételnek — merészen jókedvű s rózsásan kedélyes urak ülnek, kiknek fülét egészen megtölti a pohárcsengés édes szép szava. . .

Hogy is lennének akkor fogékonnyak az utca-lárma iránt? . .

A *közbiztonság* s a *közkerkölc* nevében követeljük a *csendőrség létszámának szaporítását* s a *községi rendőrség ellen a szigorú vizsgálatot*.

—k.

TÁRSASÁG.

A becsület bolondja.

Még este tizenegy óra után is türehtelen volt a hőség. — X. ur, egyik csinos alföldi város rendőrfőnöke, bágyadtan heverészett perzsaszőnyeggel borított kerekétén. Szobája ablakai nyitva voltak s tikkadt, szinte fullasztó melegség áramlott be rajtuk.

Érezte azt az ideges zsidbadságot, melylyel a nyáresti hőség a finomabb idegzetű embereket agyongyötri s hogy szenvedéseinek véget vessen, elhatározta, hogy az éjt ébren tölti s szétnéz egy kissé a város éjjeli tanyáin.

Odakinn, az utcákon, átláthatatlan koromsötétség uralkodott, borzalmas erejével megkapóan győzve le a kis város rég óhajtott villanyvilágítását. A rendőrfőnököt azonban, akinek a mellékneve „a retenthetetlen“, e csekélység nem riasztotta vissza. Gyufát gyújtott s bár a foszfor erősen küzdött az alvó várost szenvedélyes szerelmmel ölelgető gyanus gázok és gőzök tömegével, mégis X. ur megtalálta valahogy az utat s bátran haladt előre.

Pár perc múlva zürzavaros kiabálások ütötték meg fülét. Megállt. A zaj egyre növekedett s végre is egész becsületes lármává fajult, mely a maga imponálóan következetes monotonosságával érdekes idillje volt az éjszakának.

A rendőrfőnökben felébredt a hivatali kötelesség parancsszava s rohant oda, a honnan a hangok hallatszottak.

Utja a város egyik legjobban látogatott korcsmájához vezetett. Valóban, a láрма ott tombolt pokoli erővel. Benyitott az ajtón s a sűrű füstben, a gyér világítás mellett is jól láthatta, amint egy társaság ideális tökéletességgel püföli egymást. Székek, poharak, üvegek röpködtek a levegőben, pofonok csattogtak, botok suhogtak s jajgatás és ordítás hangzott mindenfelé.

A rendőrfőnök az odahívott rendőrökkel igazolásra és távozásra szólította a duhajkodókat s kiűrtette a termet. Egyedül egy lángoló arc, nehézkes nyelvű, piszkos, gyűrött munkásruhába öltözött zömök emberke nem akart engedelmessé válni s mikor másodszer is kiparancsolták, nagydühösen névjegyet vett elő s átnyújtotta a rendőrfőnöknek:

— A nevem. Ezért az eljárásért holnap majd számolunk!

A rendőrfőnök kissé meglepődött a kihágási eljárás lefolytatásának emez új és rendkívüli módzatán, a névjegyet azonban a rendőröknek adta s a dühös kis emberkét kidobatta az ajtón.

Aztán csend lett. De nem sokáig. Alig ült le a rend legfőbb öre, alig kért egy pohár jeges fröccsöt, ismét nyílt az ajtó s egy kifogástalan megjelenésű, kaizer-kabátos, fehér nyakkendő, cilindres, keztyűs uri ember lépett be rajta s megállt a rendőrfőnök előtt:

— Önt keresem uram, szól. Nevem A. B. Meg akartam önt győzni arról, hogy uri ember vagyok. Haza mentem, levettem munkás ruhámat, átöltöztem diszbe s eljöttem, hogy így kérjek öntől elégtételt az előbbi erőszakoskodásért és bántalomért.

A rendőrfőnök elámulva az átöltözés gyorsaságának e művészetén, első pillanatban azt hitte, hogy álmodik. Aztán mégis észbe jutott hivatali állásának meglepetést nem ismerő komolysága s így szólt:

— Nincs közöm az urhoz, távozzék!

Az átváltozó művész azonban maradt, okvetetlenkedett, lármázott, míg nem a rendőrfő egy intésére megint szépen kirepült az ajtón.

Alig telik el egy perc, a rendőrfő éppen az ajkához emeli a fröccsös poharat, mikor

ismét nyílik az ajtó s egy modern lovagi tornára öltözött, bandázsszal, kardokkal és vízfőrkkel felszerelt férfi lép be rajta. Ha jobban megnézi az ember, csak akkor látja, hogy az előbbi kaizer-kabátos alak.

— Rendőrfőnök ur, — szól — holnap ön engem becsukat. Tudom, hogy ebbe a nagy szegénybe belehalok, eljöttem hát újra, hogy halálom előtt leszámoljak önrel. A becsületemen esett csorbát ki akarom köszörszörlni azonnal. Itt a kard, fogja és: an garde!

A rendőrfőnök ijedtében még a poharat is kiejtette a kezéből. Azt hitte, hogy valami örülltetlen van dolga.

— Kényszerzubbony! kiáltott a rendőreinek.

A rendőrök nem igen tudhatták, hogy a kényszerzubbony mi fán terem, a lovak azonban annál jobban tudta, mert míg azok tanakodtak, addig ő megszökött az ajtón. Még a kardokat is eldobálta futásában.

Erre aztán, a szükséges elővigyázati intézkedés megtétele után a rendőrfőnök is eltávozott. A város másik éjjeli tanyáját nem volt már kedve felkeresni az éjjel.

Másnap a hős lovagot előállították, kihallgatták s pompás dolog, hogy mikor a párbaj-ügy is szóba került, ezt mondotta:

— Kérem, rendőrfőnök ur, én nem tudok az egészről semmit. Különbben is sokszor kidobtak már életemben a korcsmából s így nem értem, hogy miért esett az én nekem éppen az éjjeli zokon?!

És dacára e diszkreditáló nyilatkozatnak, mégis megbüntették az éjjeli torna hőstét.

ij.

H I R E K.

Adomány a községnek. Vágó Pál festőművész, községünk nagy szülöttje, a napokban ezer koronát adományozott a község háza előtti kis park vaskerítésének költségeire. Fogadja a nemes szívű adományozó hálás szülővárosának őszinte hódolatát és köszönetét.

Halálozás. Nemes G. Gerzson, köztisztviselőben álló községi tanácsos, földbirtokos 37 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt Jászkiséren. Temetése f. hó 10-én ment végbe, tisztelőinek és barátainak megható részvétele mellett.

Haisinger János helybeli elemi iskolai néptanítót f. hó 7-én Baranya-Majs község lakossága kántor-tanítónak választotta. Kívánjuk és elvárjuk, hogy a jelesen képzett fiatal ember minden tekintetben beváltsa a hozzá fűzött reményeket s új állásában bőségesen kamatoztassa a haza javára azt a szintiszta magyar nemzeti érzést, amit közöttünk, jászok között, magába szívhatott.

A szolnoki képkiallítás. Megirtuk, hogy a szolnoki művésztelep f. évi szeptember hó második felében műtárlatot rendez a tagok ideai munkásságának eredményéből. A kiállítás, mint kiküldött tudósítónk jelenti, oly magas színvonalon fog állani, hogy valószínűleg esemény lesz a magyar művészvilágban. A kiállítók között lesz **Bihari Sándor**, ki többek közt egy gyönyörű cigány-zsáner képet fest, valamennyi eddigi munkái közt talán a legszebbet. **Ébner Lajos**, a jeles tanár s a magyar művészet egyik legelőkelőbb nesztora, szintén bemutatja félesztendei munkájának művészi gyümölcseit. **Zombori**, a híres állatfestő, egy egész

galériával fog szerepelni s **Olgayai, Mihály**, **Szlányi**, a kitűnő tájképfestők, szebbnél-szebb munkáikkal szintén ott lesznek. A fiatalabbak közül **Barta**, az ismert akvarell-festő, egy egész kollekciót küld be. **Nagy Vilmos**, az újabb nemzedéknek ez az izmos és intelligens tehetsége, szédítő emelkedését és óriás haladását mutatja be szebbnél-szebb képeivel, **Illés Antal**, a magyar népelet festője, három kedves munkáját állítja ki, **Fecskeai, Rózsaffy, Pólya** pedig apróbb studiumokkal fognak szerepelni. Ezen kívül még **Vágó Pál**, **Pongrácz** és **Hegedüs** is ígértek képeket s **Ligeti**, a híres szobrász, több újabb szobrot. Mint látható, a kiállítás egyike lesz a vidék legértékesebb kiállításainak s éppen azért újból felhívjuk arra olvasóink figyelmét.

Tüzek. A szárazság még most is folyton tart. Apátin s a közel vidéken még most sem esett az eső. Sajnos, ezzel együtt a tüzek is napirenden vannak. Az elmúlt héten különösen **Kiséren** és **Sülyön** pusztított ez a veszedelmes elem.

Folyó hó 7-én, vasárnap délután 3—4 óra között a sülyi határban lévő **Schwartz** Ferenc-féle tanyán kigyuladt egy buzaasztag s hamarosan lángba borította a közvetlen mellette lévő cséplőgépet is. Nagy nehezen eloltották, mégis a kár 4000 K.

Azon a napon délután 3 órakor **Sülyön** volt óriási tűz. Nagy buzakazlak, szalma, törek egy csomóban mind elégett. A kár ma még meg sem állapítható.

Ugyancsak vasárnap este 7 órakor **Jászkiséren**, **Hajnal** Ferencnek a járason lévő szalmakazla gyuladt ki. Mellette volt egy hatalmas nagy nyári jászol, hozzákötve vagy 12 ökör. A tűz már belekapott a jászolba, a szegény állatok iszonyu erővel rángatták köteleiket s már-már ott égett össze valamennyi, mikor a községből emberek érkeztek s legelőször is megmentették az állatokat. A jászol teljesen elégett.

Ejjel 11 órakor, megint csak **Jászkiséren**, a **K. Kovács** Ferenc szalmája és töreke gyuladt ki, ezt a tüzet azonban hamarosan elnyomták.

Pénzhamisító banda Jászárokszálláson. Már régebbi idő óta feltűnt a csendőrségnek, hogy a vidéken hamis ötkoronások forognak közkézen. Titokban tehát megindult a nyomozás, mely végre a multhéten eredményre is vezetett. **Eördög** Miklós árokszállási korcsmáros pincéjében ugyanis éppen félzsákra való hamis ötkoronást találtak a csendőrök, kik a hamis pénzt lefoglalták, **Eördög Mihályt** pedig azonnal beszállították a jászberényi kir. járásbíróhoz börtönébe. **Eördög** eddig nem vallott s azért a vizsgálat tovább is folyik.

A térszene. Van város, ahol a térszene kellemes dolog. Szép, hűs parkban sétál az ember; ha fáradt, csinos, kényelmes padra ül, kedves világítás mellett kedves társaságban sörözik, vagy fagyaltotzik s hallgatja — a zenét. **Jászapáti** — sajnos — nem így van. Óriási por, türehtelen piszkos és hőség s koromfekete sötétség közepette zajlik itt le a térszene mindenkoron. Hozzá aztán a méltó környezet! Mindenfelé sikoltozó, vihógó cseledéleányok, szemtelenkedő utcagyerekek, duhaj parasztleányok s szemértelenségük tökéletességében azok a hölgyek, akiket a társadalom már kidobott magából. Igazán, valószínűleg botrány az, ami néha, este 9—11 órák között, a térszene idején történni szokott a jászapáti piactéren. Uriasszony, uri lány már végig sem mehet olyankor az utcán arrafelé. Pedig a belrendőr ur is ott van, sőt sokszor fel is hívják ezekre a dolgokra a figyelmét, még sem ér az semmit. Hiába, a pihenés, az uri nyugalom, meg egy pipadohány sok-

kal többet ér, mint a fáradságos, nehéz rendcsinálás!

Csakhogy az is igaz, hogy ily gondolkodás mellett senki sem öregedett meg meg a belrendőri székben, valaminthogy a belrendőri szék sem mindenkinek való. Elvégre is, az nem *sine cura* állás. Reméljük, hogy ezt a fölötte hatóságok is így tartják?!

A lámpákat pedig a *közkerülés* érdekében okvetlenül felgyújtani kérjük ezentul a térzenék ideje alatt.

Vérengző apa. Kis Cs. Demeter jász-
telki korcsmáros f. hó 8-án ittas állapotban összekapott 20 éves József nevű fiával, ki-
nek felső karján késével tátongó mély sebet
ejtett. A megsebesült fiut nagyanyja házá-
nál csak a gyors segély mentette meg az el-
vérzéstől.

Öngyilkosság. Lékó Pál jákóhalmi la-
kos f. hó 9-én este fél 10 órakor a Hatvan-
ból Jászberénybe érkező vonat elé vetette
magát s a kerek halálra összezúzták. Más-
nap korán reggel találták meg hulláját a si-
neken a jászberényi vashíd közelében. A
szerencsétlen embert hónapokkal ezelőt fe-
lesége elhagyta, ő pedig pénzzé tett vagy-
nát bujában elitta s miután így mindenből
kipusztult, végső elkeseredésében követte el
az öngyilkosságot. Zsebében egy levelet ta-
láltak, melyben szépen elbucszik rokonaitól.

Uj menetrend. Az ujszász-jászapáti vona-
lon Ujszászról Jászapáti felé reggel 6 órakor
induló, illetve Jászapáti felől oda reggel 4
óra 58 perckor érkező és jelenleg minden
kedden, csütörtökön, szombaton és vasárna-
pon közlekedő vegyesvonatok ez évi augusz-
tus hónap 15-étől kezdve hetenkint három-
szor, vagyis kedden, csütörtökön és szomba-
ton és azonkívül csak a jászapáti, jász-
kiséri és jászladányi országos vásárok első napján
fognak közlekedni.

Nyári mulatságok. A helybeli gazdasági
és polgári kör ifjusága f. hó 14-én este sa-
ját nyári helyiségében táncmulatságot rendez.
Belépődíj személyenként egy korona.

A **jászdózsai** uri kaszinó f. hó 21-én
este, saját termeiben hangversenyyel egybe-
kötött táncstét rendez, melyen a híres dózsai
uri banda s a dalárda is több számmal fog
szerepelni.

Az **alsószentgyörgyi** „Vadas”-ban f. hó
11-én sikerült társas vacsora volt. Ugy a
helybeli, mint a vidéki intelligencia szép szá-
mal gyűlt össze a mulatságon s azért vac-
sora után tánc is volt, mely csak a hajnali
órákban ért véget.

Gazdasági gépraktár. Szeremi és Vargha
jász-
kiséri iparosok nagy és teljesen modern
gazdasági gépraktárt rendeztek be a mult
héten Jász-
kiséren. Hirdetésükre, mely lapunk
másik helyén olvasható, felhívjuk a közönség
figyelmét.

3192 sz.

tk. 1904.

Arverési hirdetmény kivonat.

A jászapáti kir. járásbiróság mint telek-
könyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Jász-
vidéki takarékpénztár végrehajtónak Tóth
Mátyásné Peszkei Rozál végrehajtást szen-
vedő elleni 260 kor tőkekövetelés és járulé-
kai iránti végrehajtási ügyében a szolnoki
kir. törvényszék (a jászapáti kir. járásbiró-
ság) területén lévő Kótelek község határá-
ban fekvő, a kőtelki 204. sz. tkvi. betétben
A. I. 385. 386. hrsz. a foglalt ingatlanokra
403 kor., az ugyanezen betétben A. II. 1—5
sorsz. 674|2., 887|1., 1423|2. és 1629|1. hrsz.
a. foglalt ingatlanokra az b sorsz. a. felvét
s a kőtelki 2. sz. betétben vezetett közös
legelőből járó 12|4896. rész illetőséggel együtt
az 1172 koronában ezennel megállapított ki-

kiáltási árban a következő feltételek mellett
rendeltetik el az árverés és hogy a fennebb
megjelölt ingatlanok az **1904. évi szeptember
hó 2-ik napján délelőtt fél 11 órakor** Kótelek
község-házánál megtartandó nyilvános árverés-
sen a megállapított kikiáltási áron alól is el-
adatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az
ingatlanok becsárának 10% -át vagyis 40
korona 30 fillért és 117 korona 20 fillért
készpénzben, vagy az 1881: LX t.-cz. 42.
§-ában jelzett árfolyammal számított és az
1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a.
kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában
kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött
kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz.
170. §-a értelmében a bánatpénznek a bírósá-
gnál előleges elhelyezéséről kiállított sza-
bályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt, Jászapáti, 1904. évi június hó
14-ik napján.

A jászapáti kir. jbróság mint telek-
könyvi hatóság.

2103.

1904.

Hirdetmény.

Jászapáti községben **egy
ártézi kút** létesítése határoz-
tatott el.

Felhivatnak kút furásra
vállalkozók, hogy ajánlataikat
és feltételeiket a **község elől-
járóshoz 1904. évi szeptem-
ber 8-ik napjáig** nyujt-
sák be.

Jászapáti, 1904. aug. 5-én.

Berdó István Khindl Gyula
h. főbíró. főjegyző.

HIRDETÉSEK.

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy
Jász-
kiséren egy

GAZDASÁGI GÉPRAKTÁRT

állítottunk föl.

Kérjük a t. közönség b. pártfogását. Pontos és szolid kivi-
telért kezeskedünk.

SZEREMI és VARGHA.

13—6

Fontos minden gazdának!

A nagy szárazság miatt joggal aggódó gazdák, kiknek kevés takarmány és
kukorica áll rendelkezésükre az állatok telelésére és hizlalására, bizonyára öröm-
mel ragadják meg az alkalmat, hogy próbát tegyenek a szabadalmazott **Barthel-féle**

állat-tápporral,

mi egyedül van hivatva arra, hogy a takarmány-hiányt pótolja s hogy a ke-
vés és gyenge takarmány mellett is sok tejet és különösen hizott disznót
nyerjenek!

A **BARTHEL-féle** állattáppor a növendék állatot erősíti és fejlődését
nagyban elősegíti, de hatása sehol nem oly szembeötlő mint a hizónál, mert
az étvágytalanságot és az emésztési zavarokat teljesen megszünteti s a hi-
zást annyira elősegíti, hogy rendes napi használat mellett egy egyéves disznó
250 kilóra is meghizlalható általa. Dacára eme sokoldalú előnyének, olcsósága
bámulatos, mert egy napi adag nem kerül többé egy fillérnél.

Kapható: **Imrik József** tüzser üzletében

Jászapáti.

1 klg. 35, fél klg. 20, negyed klg. 15 krajcár.

Tyukoknál sok tojás!

Tehénnél sok tej!

Mindennemű **könyvkötészeti** munkákat, különösen **imakönyvek** kötését a legdiszesebb kivitelben s a legjutányosabb árakon elvállalok.

Naptárakból,
énekekből,
dalokból,
imakönyvekből

állandóan nagy raktárt tartok.

Jászapátin, 1904. július hóban,
tisztelettel:

Galamb Zoltán
könyvkötő.

A „KÁVÉ KIRÁLY”-hoz

Aki nagyon jó zamatu s illatu kávét kedvel, az csakis „**Király-kávét**” vegyen, mely a legkiválóbb fajok vegyítéséből áll s egy még eddig nem létezett módszer szerint van pörköltve. Hosszas kísérletezés után sikerült ezt elérnünk s így minden kávéismerő, ki egyszer megízleli, soha más kávét nem fog használni.

Ismeretes, hogy a kávé a legérzékenyebb cikk, melyből a finom zamatu s illat azonnal elillan, valamint minden izzu s szagot felvesz, miért is ezen kiváló kávét lemezdobozokba csomagoljuk s szállítjuk bármely posta-állomásra bérmentve, utánvétellel a következő árban:

1 kgros doboz 4 kor. 80 fill.
2 " " " 9 " " "
4 " " " 17 " 20 "

Ezen különleges pörkölt kávén kívül ajánljuk a következő nyers fajokat, szinte bérmentve, utánvétellel bármely posta-állomásra:

1 postacsomag 5 kgr, legfin. Cuba kor 13.50
1 " " " Ceylon „ 12.—
1 " " " Jamaica 11.20

BIRÓ ÉSTÁRSA

a „Kávé király”-hoz 26—8
BUDAPEST, IV. ker., Teréz-körcut 2/b.

A „KÁVÉ KIRÁLY”-hoz

2 évi jótállás mellett készítek minden darab munkát.

Elvállalok bármiféle bádgos munkákat, ugyszintén épület- és díszmunkákat a saját rajzaim, vagy beadott tervrajzok alapján.

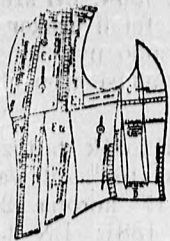
T. megrendelőimnek olcsó és pontos kiszolgálást biztosítva,

maradok

Jászapátin, 1904. június hóban.

12—9

Kaufmann Sándor
épület- és díszműbádgos.

Gyárijegy.

Minden t. hölgy saját maga minden divat szerint, fáradság nélkül készítheti ruháját az

igazítható női taille-szabászati készülék

segélyével, anélkül, hogy szabászati rajzot megtanult volna. Eme készülék minden testalkat részére szabályozható. Akadémián vizsgáztam. Számos elismerőlevelet kaptam minden országból. Minden államban törvényileg védve és szabadalmazva.

Egy készülék ára 3 korona,

utánvét mellett.

Guschelbauer Antal Sopron.

Képviselek minden helységben kerestetnek.

Magyarázatokat ingyen küldök.

52—21

Hirdetmény.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy

tégla gyárunkban

a következő tégl- és cserépnemek az alább kitüntetett áron kaphatók:

Géppel préselt közönséges cserép	eze	22	korona.
" " francia "	"	64	"
" " 1¼-es disztégla	"	40	"
" " 2¼-es "	"	48	"
" " 4¼-es "	"	60	"
" " sima konyha flaszter	"	80	"
" " járda-tégla	"	44	"
" " közönséges fali tégla	"	28	"
Kézzel vert közönséges tégla	"	26	"
" " padlás tégla	"	26	"
Gerinc-cseréptégla	"	120	"

Jászapátin, 1904. május hó,

Tisztelettel:

Wagner Márton és társai.

52—15